

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Viskaforsskolan 7–9 i Borås kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Viskaforsskolan 7–9. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Viskaforsskolan 7–9 i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 9 december 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:12666) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Lärare berättar i intervju att varje arbetsprocess inleds med idéutveckling när eleverna får titta på filmer, bilder och olika inspirationskällor i form av fysiska exemplar av färdiga föremål. I samband med detta går lärarna igenom vilka material och verktyg eleverna ska arbeta med. Lärarna uppger att eleverna inleder varje nytt arbetsområde med att göra en plan för arbetet och rita skisser som innehåller bland annat form och mått. Lärarna berättar vidare att de visar olika modeller av exempelvis skedar, slevar och lådor som inspiration inför projekt i materialinriktningen trä och metall. I materialinriktningen textil demonstrerar lärare tröjor, tovade alster eller necessärer med olika design och uppmanar eleverna att leta inspiration på datorn och hemma samt att samtala med sina kamrater för att utveckla nya idéer. Läraren i materialinriktningen trä och metall berättar att hen visar ritningar av

exempelvis skedar samt modeller av hur skedarna ser ut när de är halvfärdiga och när de är helt klara för att eleverna ska få en förståelse för arbetsprocessen och kunna göra olika val. Lärarna i materialinriktningen textil visar på liknande sätt olika delar av tröjor samt halvfärdiga och färdiga exemplar och de olika modellerna finns sedan tillgängliga i lektionssalen som stöd för eleverna under hela arbetsprocessen. Lärare berättar i intervju att de medvetet uppmuntrar elever att våga prova olika sätt att lösa uppgifter och elever bekräftar att de får stöd i att göra överväganden och olika val i arbetsprocessen genom att lärare ställer frågor och kommer med tips eller förslag på justeringar. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer framkommer att en elev i materialinriktningen trä och metall ska laga en spricka i ett handtag och att eleven i samband med det resonerar med läraren om olika sätt att lösa uppgiften på. Läraren uppmuntrar därefter eleven att prova att laga sprickan på det sätt som eleven föreslår. På liknande sätt samtalar läraren i materialinriktningen textil med en elev om olika sätt att fläta ett band till en nyckelring. Läraren visar alternativa lösningar samtidigt som eleven uppmuntras att prova och jämföra de olika alternativen innan hen väljer vilken praktisk lösning som blir bäst.

Lärarna ger eleverna löpande stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Lärarna berättar i intervju att de kontinuerligt visar och instruerar hur eleverna ska gå tillväga genom att föra en dialog. Lärarna beskriver att stödet utformas efter elevens behov och anpassas utifrån arbetsmoment och situation. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer framkommer att lärarna löpande stödjer elever genom att hela tiden röra sig runt i slöjdsalen och på olika sätt ge tips eller visa hur elever kan genomföra vissa moment. Vidare framkommer att lärarstödet sker i dialog med eleven och utformas så att eleven behåller initiativet i arbetsprocessen. I materialinriktningen textil för exempelvis lärare och elev ett samtal kring hur en påse ska öppnas och stängas med hjälp av band, snöre eller en fläta utifrån en inspirationsbild på en påse med dragsko. Eleven väljer att arbeta vidare med uppgiften utifrån hur hen tror blir bäst. Läraren resonerar även med en annan elev om skillnaden mellan en skiss och ett mönster. Läraren tar fram mönsterpapper och visar samtidigt som hen samtalar med eleven om mått, djup och konstruktion. På liknande sätt för läraren i materialinriktningen trä och metall en dialog med en grupp elever om olika sätt att sammanfoga en pall och vilka för- och nackdelar det finns med de olika sätten. Därefter väljer eleverna den lösning de vill prova. Elever berättar i intervju att lärarna kontinuerligt frågar dem hur arbetet fortlöper och att lärare aldrig genomför arbetet åt dem. Elever uttrycker vidare att lärarna uppmuntrar dem när en arbetsuppgift gått bra och att lärarna även uppmärksammar när något inte blivit som det var tänkt. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer framkommer att lärarna ger återkoppling till eleverna genom att ställa frågor och erbjuda olika

alternativ att ta ställning till. I materialinriktningen textil för läraren exempelvis en dialog med en elev som arbetar med muddar och har sytt på fel sida av tyget. Läraren ber eleven förklara hur hen tänkt innan läraren visar vilka konsekvenser olika lösningar kan få. Läraren förklarar slutligen varför ett alternativ kan vara lättare för eleven att genomföra innan eleven arbetar vidare på egen hand på det sätt eleven finner bäst. I materialinriktningen trä och metall ställer läraren kontinuerligt motfrågor till elevernas frågor vilket uppmuntrar eleverna att komma med egna förslag och våga prova alternativa lösningar.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. I intervju med lärare framkommer att eleverna arbetar med samma grunduppgifter i årskurs 7 och att eleverna kan välja att utföra uppgifterna på olika sätt och med olika svårighetsgrad. I årskurs 8 och 9 kan eleverna välja uppgifter fritt utifrån vissa tekniker och eleverna kan själva anpassa svårighetsgraden. I materialinriktningen textil tillverkar eleverna exempelvis nåldynor och eleverna kan då lägga till olika detaljer eller applikationer för att öka svårighetsgraden. Eleverna berättar i intervju att de på motsvarande sätt kan anpassa svårighetsgraden när de i materialinriktningen trä och metall kan välja mellan att göra smörknivar, skedar eller slevar. Eleverna berättar dessutom att lärarna har höga förväntningar på dem och att lärarna på olika sätt visar att de tror på att eleverna kan utföra uppgifterna. Vidare uppger eleverna att lärarna uppmuntrar dem att utmana sig själva genom att exempelvis lägga till fler detaljer till ett arbete eller att göra ett moment extra noggrant. Detta bekräftas vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen textil när en elev som arbetar med en filtad figur får frågor om hen vill göra kläder, en hatt eller ett hus till figuren. Läraren föreslår även att eleven kan bygga en miljö kring figuren för att utveckla arbetet och svårighetsgraden ytterligare. I intervju med lärare framkommer att lärare utmanar elever att prova olika tekniker och material för att elever ska stimuleras och utvecklas. Läraren i materialinriktningen trä och metall berättar exempelvis att hen introducerade arbetet med en ässja i undervisningen för att väcka en liten grupp elevers intresse för slöjdamnet. Eleverna berättar att de får lära sig många olika tekniker såsom att skära, slipa, bränna, sinka, tova, sticka, virka och sy.

Arbetsformerna varierar så att eleverna får möjlighet att dela erfarenheter med andra elever och utveckla lärandet. Lärare berättar i intervju att eleverna arbetar både individuellt och tillsammans med andra och att lärarna på ett medvetet sätt uppmuntrar eleverna att samarbeta för att

befästa sina kunskaper. Eleverna sitter gruppvis i lektionssalarna och lärarna uppger att de uppmanar eleverna att hjälpa varandra när de arbetar med individuella arbeten. Detta bekräftas av eleverna i intervju när eleverna berättar att lärarna uppmuntrar dem att först tänka själva och därefter fråga en bänkkamrat innan de frågar läraren om hjälp. En elev berättar exempelvis att läraren instruerade hen att ta hjälp av en klasskamrat när hen skulle göra en skärbräda. Klasskamraten hade precis tillverkat en liknande skärbräda i materialinriktningen trä och metall och kunde därför vara ett bra stöd för eleven under arbetsprocessen. Vidare berättar lärare i intervju att elever spontant väljer att samarbeta när de arbetar med samma arbetsområde eller när de väljer att göra gemensamma projekt. Det framgår av Skolinspektionens lektionsobservationer att eleverna genomgående hjälper varandra att genomföra olika arbetsuppgifter. I materialinriktningen trä och metall hjälper exempelvis en elev sin kamrat att limma en träbit som spruckit medan andra elever hjälper en elev att minnas olika delmoment för att eleven ska kunna dokumentera sin arbetsprocess skriftligt. Vidare samtalar elever om sina föremål med andra elever och ger varandra tips och uppmuntran under arbetsprocessen. Det framgår att lärarna vid behov samlar en liten grupp elever för en genomgång av ett visst moment och att eleverna vid dessa tillfällen ges möjlighet att dela erfarenheter med varandra. I intervju med lärare och elever framkommer även exempel på grupparbeten. Eleverna i en årskurs samarbetar exempelvis kring hantverkstekniken sinkning när de gemensamt tillverkar en låda tillsammans i grupp.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocess och resultat tillsammans med lärare.

Lärarna ställer frågor till eleverna under arbetets gång samt låter eleverna utvärdera och bedöma resultatet av sitt arbete. Lärarna berättar i intervju att de löpande låter eleverna reflektera över arbetsprocessen genom att de ställer frågor till eleverna kring hur arbetet fortskrider. Lärare beskriver vidare att de ofta ställer motfrågor till elevernas frågor för att få eleverna att själva reflektera och på egen hand komma fram till en lösning. I intervju bekräftar elever att lärare fortlöpande ställer frågor och samtalar med dem om vad som är bra och vad eleverna kan göra bättre. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer framkommer att lärarna kontinuerligt rör sig runt i lektionssalen och ställer frågor kring elevernas arbeten. I materialinriktningen trä och metall besvarar läraren elevernas frågor med motfrågor och lärarna i textil för en dialog med eleverna och ställer följdfrågor med utgångspunkt i elevernas pågående arbeten. Eleverna berättar i intervju att de för samtal med lärarna kring bedömningen av de

färdiga föremålen och att de får beskriva vilken betydelse olika överväganden och handlingar haft för slutproduktens resultat. Elever uppger att de i samtal med lärare exempelvis jämför sina skisser med slutprodukten och samtalar kring vad som gått bra och vad som inte blivit enligt plan. I materialinriktningen trä och metall har eleverna ett arbete kring dokumentation i årskurs 9 där de förväntas beskriva ett projekts arbetsprocess från start till slut. I materialinriktningen textil beskriver lärare att eleverna får samtala om sina val och arbetsprocesser tillsammans med läraren efter varje projekt är slutfört.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material och olika metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att lära sig mer om egenskaper hos olika material samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. Lärarna berättar i intervju att de i samband med genomgångar av nya hantverkstekniker går igenom olika materials egenskaper och ursprung. Lärare i materialinriktningen textil visar bland annat filmer om olika material och samtalar med eleverna om hur framställning och transport av till exempel bomull och ull påverkar miljön. Läraren i materialinriktningen

trä och metall uppger att hen berättar för eleverna om olika träslags ursprung och för samtal med elever om vad som händer i processen från att ett träd fällt till att trädet är en plank i slöjdsalen. Av inkommen dokumentation från huvudmannen framkommer att lärare låter elever diskutera konsumtion och hållbarhet, exempelvis genom resonemang om kläders tillverkningskedjor, transporter och skillnader mellan nyproduktion och återbruk. Lärare berättar i intervjuer att eleverna arbetar med skriftliga uppgifter kopplat till miljöpåverkan och att eleverna får jämföra olika tyger, garner och träslag för att få en fördjupad förståelse för olika materials egenskaper och framställning. Lärare uppger att det sker samtal kring olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv kontinuerligt i undervisningen vilket framkommer vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen trä och metall när läraren pratar med en elev om ett träslags egenskaper och vad som är möjligt att veta om materialet bara genom att titta, känna och lukta på det. På motsvarande sätt för läraren i materialinriktningen textil ett samtal med en elev som uttrycker att hen valt fel tyg till ett klädesplagg med tanke på tygets egenskaper och eleven ger förslag på tyg som hade varit bättre att använda utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika metoder som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda och håller länge. Lärarna berättar i intervju att föremålen som eleverna gör är tillverkade med traditionella hantverkstekniker vilket ger användbara och hållbara föremål, såsom exempelvis skålar, sinkade lådor, tovade figurer och stickade samt virkade alster. I intervju med elever framkommer att de får lära sig olika traditionella hantverkstekniker för att göra hållbara föremål och att lärarna värnar om att eleverna är noggranna i framställandet av föremålen. Eleverna berättar att de bland annat tillverkat flätor med återvunnet material samt arbetat med lapptechnik. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärarna kontinuerligt samtalar med elever om metoder för att skapa hållbara produkter med utgångspunkt i elevernas föremål och alster. I materialinriktningen textil samtalar exempelvis läraren med en elev om hur olika nålar påverkar resultatet och varför en tunnare nål är mer lämplig för vissa typer av arbeten. Läraren samtalar även med en annan elev som tovar en figur om vilka delar som är mer sårbara och hur eleven kan arbeta för att minska risken att materialet går sönder. I materialinriktningen trä och metall samtalar läraren med en grupp elever om deras pallar och huruvida de ska använda metallskruvar eller plugg när de sammanfogar pallarnas olika delar. Läraren samtalar även med elever om hur de bäst ytbehandlar sina alster för att de ska hålla länge och vilken olja som ska användas till skålar som kommer nyttjas till exempelvis frukt.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får reflektera över och göra självständiga val av metoder för resurshushållning som bidrar till hållbarhet samt får jämföra olika material utifrån ett miljöperspektiv. Lärarna berättar i intervju att eleverna återkommande får möjlighet att diskutera återbruk och hur de kan ta vara på gamla kläder eller saker. Lärarna berättar vidare att eleverna tränas i att laga och göra om plagg istället för att köpa nytt och att lärarna uppmuntrar eleverna att ta med saker hemifrån som gått sönder som eleverna kan laga inom ramen för undervisningen. En lärare berättar att en elev exempelvis tog med ett par byxor för att sy om midjan och att en annan elev tog med en tröja som behövde ny dragkedja. Eleverna tränas även i att tillverka nya saker av återbrukat material som finns tillgängligt i lektionssalen och en elev berättar i intervju att hen exempelvis sydde om ett par trasiga jeans till ett par shorts. Även läraren i materialinriktningen trä och metall uppger att eleverna uppmuntras till att laga saker som gått sönder och berättar om en elev som lagade en nummerplåt till en moped inom ramen för undervisningen. Eleverna berättar i intervju att de får göra egna val av metoder och reflektera kring metoder när de exempelvis klipper till tyg eller sågar till träbitar på ett sätt som inte förbrukar material i onödan. Vidare framgår att eleverna uppmuntras att om möjligt använda överblivet material från spill-lådor för sina arbeten vilket bekräftas vid Skolinspektionens lektionsobservation när en elev i materialinriktningen textil väljer flera mindre tygbitar i en låda med spillmaterial för att sy en logotyp. Av inkommen dokumentation från huvudmannen framgår att lärarna låter eleverna jämföra och välja material utifrån egenskaper, funktion och hållbarhet. Exempelvis får eleverna vid planering av ryggsäckar ta ställning till vilka material som är lämpliga att använda utifrån hur föremålet ska användas och hur olika val kan påverka miljön.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett kön möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn berättar i intervju att eleverna läser båda materialinriktningarna växelvis under årskurs 7 och 8. I årskurs 9 får eleverna möjlighet att önska materialinriktning utifrån intresse. Slöjdlärarna med hjälp av mentorerna ansvarar för att sätta samman grupperna i alla årskurser så att de blir jämstora och består av både flickor och pojkar. Lärare berättar i intervju att eleverna tidigare hade möjlighet att välja materialinriktning inför årskurs 9 men att det blev en snedfördelning avseende kön och att eleverna nu istället har möjlighet att önska om de vill ha trä och metall eller textil. Rektorn uppger att samtliga slöjdgrupper i högstadiet är könsblandade. Rektorn berättar vidare att både flickor och pojkar får möjlighet att arbeta med material från de båda materialinriktningarna samt en kombination av material. Detta bekräftas i intervju med lärare när de beskriver att eleverna får arbeta med material såsom läder, tyg, ull, olika träslag och metall.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna sällan lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna samtalar sällan med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt och utmanar endast undantagsvis eleverna i deras val av material och metod utifrån ett icke-könstraditionellt perspektiv. I intervju med lärarna framkommer att lärarna samtalar sporadiskt med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt när sådana frågor dyker upp i

undervisningen men att det inte sker systematiskt. Lärarna uppger visserligen att de i stunden bemöter kommentarer och en eventuell negativ jargong från eleverna om vad som anses kvinnligt respektive manligt men att de inte i förebyggande syfte lyfter frågor kring jämställdhet med eleverna inom ramen för undervisningen. Lärarna berättar vidare att de sällan i undervisningen för samtal med eleverna för att motverka traditionella könsmonster och att de inte utmanar flickor och pojkar att prova olika material och metoder som traditionellt sätt kan uppfattas som kvinnliga eller manliga. Eleverna berättar i intervju att flickor och pojkar får samma möjligheter i slöjdundervisningen. Samtidigt berättar eleverna att lärarna sällan samtalar med dem om jämställdhetsfrågor och att de inte ges möjlighet att diskutera hur könsbundna föreställningar kan påverka och begränsa deras vardag samt framtida val. Rektorn uppger i intervju att hen inte gett direktiv kring hur jämställdhetsperspektivet ska beaktas i undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.¹

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare sällan för samtal om jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Sådana samtal sker endast spontant och inte som inplanerade moment i undervisningen. Dessutom utmanar lärare sällan eleverna i val av material och metod

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.²

På Skolinspektionens vägnar

X Anna-Carin Kostic

Beslutsfattare

Signerat av: Anna-Carin Kostic

X Ulrika Perry

Föredragande

Signerat av: Ulrika Perry

I handläggningen av ärendet har även utredare Maria Levin deltagit.

² [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-06-03

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Viskaforsskolan 7–9 den 20 maj 2026. Besöket genomfördes av utredarna Ulrika Perry och Maria Levin.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Borås kommun med årskurserna 7–9. På skolenheten går drygt 200 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En intervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.³

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁴ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.⁵

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁶

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁷

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.⁸ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

³ 26 kap. 20 § skollagen.

⁴ 1 kap. 4 § skollagen.

⁵ 1 kap. 5 § skollagen.

⁶ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

⁷ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁸ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.⁹

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁰

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

⁹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁰ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹¹

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹²

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹³

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁴

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹¹ Ibid.

¹² Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹³ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁴ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹⁵

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁶

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁷ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.¹⁸ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.¹⁹

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

¹⁵ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁶ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

¹⁷ 2 kap. 9 § skollagen.

¹⁸ 2 kap. 10 § skollagen.

¹⁹ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁰

²⁰ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.